

Ki kérdezett?

Gundel Takács Gábor és a Legyen Ön is milliomos!

Talán önöknek is feltűnt már, hogy a mai magyar televíziózásban szinte lehetetlenné vált racionálisan megbecsülni egy-egy műsor élettartamát. A nézői érdeklődéstől makacsul és szűziesen érintetlen köztévés sorozatok hipp-hopp a sokadik évaduknál járnak, már régen kiüresedett formátumok lankadatlanul ott virítanak a bulvártévék programjában, no és persze időről időre akadnak méltán elhantolt műsorok, melyeket valamilyen megfoghatatlan okból exhumálnak és új életre paskolnak az illetékesek. A magyarázatok természetesen változatosak és szerteágazók (s részben nyilván föltárhatatlanok), ám az egyik alapindok okvetlenül az ötlettelenség, a „győztes/vesztes csapaton ne változass” kockázatkerülő elve. Egészen hasonlóan a bevezetett képernyős arcok örök káderkeringőjéhez, amely akár évtizedes, immár bizvást stabil ismertetőjegynek ítélnélhető, magas érdektelenségfaktor és állandó személyiségdeficit megléte esetén is újabb és újabb lehetőségekhez juttatja azt a boldog szerencsést, aki egyszer bekerült a tojásba. (Hogy ez a tény milyen abszurd anomáliákhoz vezethet, annak érzékeltetésére legyen elég Ábel Anita tavalyi rekordját megemlítenünk: a képernyő nikotex-Liptai Claudiája 2018-ban összesen 7, azaz hét különböző csatornán volt műsorkészítő és arc.)

A TV2-n nemrégiben újraindított *Legyen Ön is milliomos!* szinte már

a lexikonillusztráció alaposságával mutatja meg az emlegetett ötlettelenség működését, méghozzá mind a műsor, mind a műsorvezető kiválasztásának szintjén. Az ezredfordulón az RTL Klub által megvásárolt és Vágó Istvánnal hazai útjára bocsátott vetélkedőnek kétségkívül volt egy igen erős bő fél évtizede, hála a játékmester széles körben elfogadott kvízprofesszori hitelének meg annak az újszerű elegynek, amely a műveltségi kérdéseket feszültségteli dramaturgiával vegyítette. 2007-re azonban félreismerhetetlenül kifáradt a formátum, korántsem függetlenül attól a trendtől, amely leértékelte és a „lexikális tudás” megbélyegző gyűjtőfogalma alá sorolta mindazt, amit korábban általános műveltség gyanánt volt szokás emlegetni. A kertévék természetesen e trend élbolyát alkották, ami a mondott vetélkedő működésében egyrészt a játék „felpörgetésével”, másrészt a kérdésekkel lefedett területek drasztikus átrendeződésével, harmadrészt Vágó leértékelődése révén vált érzékletessé. A kvízprofesszor azután 2008-ban kikerült a műsorvezetői forgószelekből, előbb Fábry Sándor, majd Friderikusz Sándor számára átengedve azt, s a vetélkedő is el-el-tűnt, hol hónapokra, hol meg évekre a képernyőről.

2013 tavaszán az RTL-csatorna-család végleg ejtette a műsort, még ha korlátlanul ismételnélhető töltelék gyanánt számoltak is vele a mellék-

csatornák programján. A formátum nem várt feltámadására azután több mint öt év elteltével a TV2-n került sor, immár a televíziós vetélkedők legújabb kori fejedelmének, Gundel Takács Gábornak a vezetésével.

A tévés személyiség, aki tavaly ilyenkor még az *Áll az alku!*, néhány hónapja pedig a mindössze pár hétig egzisztáló, viasatos *KérdezŐ* játék-mestere volt, valósággal e zsáner Jolly Jokerének számít: nem minden alap nélkül, de azért nem is minden félreértés híján. A sportkommentátor, akire legelőször még a kilencvenes években, a *Játék határok nélkül* derűsen kajabáló hoppmestereként figyelt a tévés vetélkedők törzsközönsége, valóban megtestesített egyfajta új szellemet, illetve gyakorlatot ebben a közegben. A (műveltségi) vetélkedő, a televíziózás beteg embere ugyanis elsősorban az általa vezetett műsorokban támolygott oda a dráma és a kabaré kettős csapására. Ő kezdett soha véget nem érő telefonbeszélgetésekbe képzeletbeli bankigazgatókkal (*Áll az alku*) és nála zuhantak a mélybe a rossz választ adó játékosok (*Maradj talpon!*). No és persze a kötelezően előadandó vicces bemutatkozások, majd a jószerint szűnni nem akaró poénkodások is elsősorban általa nyertek polgárjogot a hazai tévés vetélkedőkben.

Gundel Takács mindezt imponálóan lendületes svadával és nem melleleg szolid kiegyensúlyozottsággal vitte végbe, s ez a két erény okvetlenül fontos egy napi rendszerességűnek eltervezett műsor vezetője számára. Merthogy a *Legyen Ön is milliomos!* 2019 második napján ezzel az ambícióval indult újra: hétköznap esténként egy-egy bő órát kitöltve az oly drága

műsoridőből. Szemre mintha semmi vagy szinte semmi sem változott volna a kora kétezres évekhez képest, mindössze a felkért telefonos segítők immár fotográfián is megszemléltetőkkel váltak. Picit alaposabban odafigyelve azonban kiábrándítóan nagy a változás a Vágó-korszakhoz képest, mondhatni, minden vonatkozásban.

Kezdjük a legkevésbé látványos, de máskülönb en oly árulkodó mozzanattal: a kérdésszerkesztéssel. A vetélkedőben, ahol a célzatosság büszke felvállalásával immár az áfacsökkentés mértékére kérdeznék rá, teljes tudásterületek váltak passzszévé. Így például három egymást követő adásban sem szerepelt történelmi tematikájú kérdés – leszámítva természetesen a sporttörténelmet, s majdnem ennyire háttérbe szorult az irodalom is. Annál több a magára a tévére vonatkozó kérdés, no és persze fokozott általánosságban a popkultúra képviselője. A hagyományos témakörök közül leginkább talán még a földrajz és a helyismeret őrizte meg korábbi pozícióját, hiszen ide sorolhatjuk az ilyesforma kérdéseket: „Hol csodálhatjuk meg a Párisi udvart?” (A „jelenleg sehol” nem szerepelt a válaszlehetőségek között.)

Habár a játék milliókat, földj gyanánt pedig nem kevesebb, mint 50 millió forintot ígér, egyelőre szembeötlően gyér a játékosfelhozatal is: számban és színvonalban egyaránt. Így aztán a bekerülésért versengő jelöltek székeiben jószerint egy teljes héten át ugyanazokat az aspiránsokat láthatjuk, s ez tagadhatatlanul kölcsönöz egyfajta kivárásos-kihálásos jelleget a műsornak. Azután amint a „big chance” közvetlen közelségébe jutnak a játékosok, érzék-

letessé válik a színvonalbeli esettség is, amit legegyszerűbben talán annak az egyetemi oktatónak a példájával tudnánk körvonalazni, aki az Arany János *Őszikéjének* lelőhelyére vonatkozó opciók közül a „naptár-füzet”-et választotta ki, közvetlenül a „kapcsos könyv” mellől.

Igaz, a játékosok potenciális teljesítményének alighanem jócskán megárthat az a folytonos mókakémyszer, amelynek immár hosszú évek óta Gundel Takács Gábor a hazai vezérképviselője. Itt kérem mulatva és mulattatva lesz – mintha ezzel az elszánással dülne neki mindannyiszor az aktuális kérdéssornak Gundel Takács, aki a magát abszurd drámák fordítójaként bemutató fiatalembernek például ezt a szellemes kérdést szegezte neki: „Az öregebbek már nem fordítanak abszurdot?” Viccel a bácsi, és ilyenkor a játékos természetesen rögvest veszi a lapot, hogy maga is elménckedjen egy sort. S jóllehet tudhatólag a mufurc alakok is igencsak bosszantóvá válhatnak a képernyőn, azért az ilyen muszáj-kabarettistáknál kevés hervasztóbbat lehet látni még a mai bulvártévés kínálatban is. Mindazonáltal a legrosszabbak mégiscsak

azok, akik ezt a mókamesteri szerepet és maszkot már készen hozzák, tudván, hogy ez nagyobb és parancsolóbb elvárás ezen a tájékon, mint a széles körű tájékozottság.

Mi tagadás, saját személyében Gundel Takács is épp ezt az elvárást látszik megtestesíteni. Akár még a derűs antiintellektualitás nem túlságosan hízelgő látszatát is felvállalva, a műsorvezető mókázik és mórrikál, inaszakadtáig. Nem minden önelégültség nélkül, s ami éppily szembeötlő: ezzel is váltig mellérendeltnek mutatva a vetelkedő olyannyira elbizonytalanodott státuszú műveltségi vonulatát. Ha ehhez egyszer-egyszer még némi tódított drámát és steril stúdiófeszültséget is sikerül majd megteremtenie, úgy alkalmasint tökéletesen be fogja tölteni a leszállított értékű tisztet, melyre szerződötték. Akkor akár még újabb éveket húzhat majd le a hétköznapi esti főműsoridőben a *Legyen Ön is milliomos!* – vagy éppenséggel megszűnhet egy-két kurta hónap után. Merthogy a honi tévésnek van egy olyan vonása, ami még a fentebb korholt ötlettelenség-nél is erősebb, s ez a teljes következetlenség.